

Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
Факультет реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи
Кафедра спеціальної освіти та психології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Корекційно-логопедична робота при відкритій формі ринолалії

Виконала студентка групи СО4 (1)
спеціальності 016 Спеціальна освіта
Семенчук Аліна Іванівна
Керівник: Бессараб А. О.
Рецензент: Пріб В. П.
Нормоконтроль _____ Юлія КЛОЧКОВА

Запоріжжя
2022 р.

РЕФЕРАТ

Бакалаврська робота: 33 с., 4 табл., 6 рис., 40 джерел, 4 додатки.

Об'єкт дослідження: діти дошкільного віку з відкритою формою ринології.

Мета дослідження: теоретично розглянути особливості дітей дошкільного віку з відкритою формою ринології та емпірично визначити вплив корекційно-логопедичної роботи на їх мовлення.

Методи дослідження: теоретичні (вивчення, аналіз та узагальнення теоретичного матеріалу); емпіричні (метод експерименту).

Ринологія відноситься до тяжких порушень мовлення, яке зачіпає його звукову структуру. Фонетична сторона мовлення дуже важлива для комунікації, соціальної адаптації та розвитку дитини в цілому. Корекційно-логопедична робота з дітьми, які мають відкриту форму ринології дозволяє комплексно побороти це порушення. Побудова цієї роботи повинна враховувати як психологічні так і вікові особливості дітей та має бути спрямована на подолання дефектів, які створює відкрита форма ринології.

РИНОЛОГІЯ, ВІДКРИТА ФОРМА РИНОЛОГІЇ, МОВЛЕННЄВІ ПОРУШЕННЯ, МОВЛЕННЯ, КОРЕКЦІЙНО-ЛОГОПЕДИЧНА РОБОТА, ЗВУКОВИМОВА

ВСТУП

Актуальність дослідження полягає в тому, що з кожним роком тенденція до мовленнєвих порушень у дітей зростає. Порушення можуть мати будь-який характер. Вони можуть торкатися лексичної, граматичної, фонематичної сторони мовлення чи проявлятися комплексно.

Ринолалія – одна із найскладніших форм мовленнєвих порушень. Вона проявляється у порушенні звуковимови через анатомо-фізіологічний дефект мовленнєвого апарату.

Порушення звуковимови може стати проблемою в процесі соціальних контактів дитини та може зумовлювати проблеми у особистісному розвитку, наприклад, низький рівень самооцінки.

При такому мовленнєвому порушенні як ринолалія дуже важливою є корекційно-логопедична робота. Тільки завдяки їй, можливе вирішення цієї проблеми у дитини. Так як зміст корекційно-логопедичної роботи та її методи є дуже важливими для її ефективності, нами було вирішено розглядати теоретично та емпірично тему нашого дослідження: «Корекційно-логопедична робота при відкритій формі ринолалії».

Ринолалія стала об'єктом дослідження у роботах таких науковців як: А. Балакирьова, Н. Гаврилова, В. Кобильченко, С. Конопляста, О. Кас'яненко, О. Мартинчук, Ю. Рібцун, Н. Пахомова, О. Чепка, М. Шеремет, Г. Якимчук та інші. На думку зазначених вчених, ринолалія відноситься до тяжких порушень мовлення, яке зачіпає його звукову структуру та виникає через порушення анатомо-фізіологічні дефекти мовленнєвого апарату.

Особливості розвитку дітей дошкільного віку з відкритою формою ринолалії вивчалися наступними вченими: К. Басевич, Т. Гетьман, Д. Гошовська, О. Гришина, В. Єрьоміна, О. Колишкін, О. Ласточкіна,

О. Мартинчук, Н. Пахомова, Т. Перевозна, Ю. Рібцун, Л. Ружицька, Л. Трофіменко, М. Шеремет, Д. Юрченко та інші. На думку зазначених науковців, діти, які мають відкриту форму ринолалії мають специфічні особливості психологічного розвитку.

Специфіку корекційно-логопедичної роботи з дітьми, які мають відкриту форму ринолалії, розглядали у своїх працях такі науковці як: Н. Гаврилова, В. Галущенко, О. Голембійовська, А. Колупаєва, С. Конопляста, І. Марченко, А. Ревть, Ю. Рібцун, О. Татаринцев та інші. На думку вчених, в процесі організації корекційно-логопедичної роботи повинні бути враховувані як психологічні так і вікові особливості дітей та має бути спрямована на подолання дефектів, які створює відкрита форма ринолалії.

Об'єкт дослідження: діти дошкільного віку з відкритою формою ринолалії.

Предмет дослідження: методика корекційно-логопедичної роботи при відкритій формі ринолалії.

Мета дослідження: теоретично розглянути особливості дітей дошкільного віку з відкритою формою ринолалії та емпірично визначити вплив корекційно-логопедичної роботи на їх мовлення.

Відповідно до мети роботи визначені наступні завдання дослідження:

1. Надати загальну характеристику ринолалії.
2. Визначити особливості розвитку дітей дошкільного віку з відкритою формою ринолалії.
3. Емпірично дослідити вплив корекційно-логопедичної роботи на мовлення розвитку дітей дошкільного віку з відкритою формою ринолалії.
4. Розробити рекомендації щодо корекційно-логопедичної роботи при відкритій формі ринолалії.

Методи дослідження: теоретичні (вивчення, аналіз та узагальнення теоретичного матеріалу); емпіричні (метод експерименту. Використані методики: «Дослідження звуковимови» (В. Коноваленко, С. Коноваленко) та

методика діагностики звуковимови у дітей (О. Архіпова); статистичні (кількісна і якісна обробка даних).

Методологічне підґрунтя дослідження:

– вчення про загальні та специфічні особливості порушеного розвитку (Л. Виготський, В. Лубовський, В. Чайко, Ж. Шиф);

– вчення про методи комплексної діагностики і корекції порушень мовленнєвого розвитку дітей (І. Брушневська, Л. Волкова, А. Голуб, Р. Лалаєва, В. Лубовський, О. Лурія, С. Максименко, О. Мастюков, І. Скалій, В. Чайко);

– концепція про структуру мовних знань, механізми їх засвоєння та особливості оволодіння мовленнєвою діяльністю на практичному рівні в процесі нормального і порушеного онтогенезу (І. Брушневська, М. Жинкін, Р. Левіна, О. Леонтєв, С. Максименко, Ю. Рібцун).

База дослідження: Центр ранньої соціальної реабілітації Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради.

Структура роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (40 найменувань).

ВИСНОВКИ

Отже, нами були теоретично розглянуті особливості дітей дошкільного віку з відкритою формою ринопалії та емпірично визначений вплив корекційно-логопедичної роботи на їх мовлення.

Ми надали загальну характеристику ринопалії як мовленнєвому порушенню. Ринопалія являє собою тяжке порушення мовленнєвої діяльності, яке супроводжується порушенням звуковимови та гугнявістю, яке зумовлене анатомо-фізіологічними дефектами мовленнєвого апарату. Науковці виокремлюють три форми ринопалії – закрита (передня і задня), внутрішня (вроджена і набута) та змішана. Причини виникнення ринопалії можуть бути органічними (через вроджені вади) та функціональними (через травматизації, хворобу тощо). Ми дізналися, що ринопалія є одним із найскладніших мовленнєвих порушень, яке потребує обов'язкової корекційно-логопедичної роботи та навіть хірургічного втручання.

Визначивши особливості розвитку дітей дошкільного віку з відкритою формою ринопалії, ми дізналися, що в таких дітей відмічаються недорозвинення психічної та особистісної сфери. До психічних порушень відносяться: недорозвинення усного та писемного мовлення; низький рівень розвитку психічних процесів, порушення сенсорного розвитку проблеми з нервовою системою. Щодо особистісного розвитку, то спостерігаються порушення: емоційно-вольової та особистісної сфери. Такі діти мають схильність до наявності негативних психічних станів, сором'язливості, гіперактивності та інше.

Ми емпірично дослідити вплив корекційно-логопедичної роботи на мовлення розвитку дітей дошкільного віку з відкритою формою ринопалії. Базою дослідження став Центр ранньої соціальної реабілітації Комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради. У дослідженні прийняли участь десять

випробуваних старшого дошкільного віку з відкритою ринологією, які були поділені на дві групи. До першої групи були відібрані п'ять випробуваних, з якими постійно проводять корекційно-логопедичну роботу. Досліджувані другої групи з п'ять досліджуваних, з якими не проводять систематичну корекційно-логопедичну роботу. Для виконання поставленої мети дослідження, були підібрані дві методики для діагностики: «Дослідження звуковимови» (В. Коноваленко, С. Коноваленко) та методика діагностики звуковимови у дітей (О. Архіпова). За результатами емпіричного дослідження, нами було встановлено, що стан звуковимови дітей, з якими систематично проводять корекційно-логопедичну роботу, краще ніж у їх однолітків, які не отримують систематичної корекційно-логопедичної роботи. Якщо у досліджуваних першої групи, за методиками, переважає рівень звуковимови «нижче середнього» (60%) та низький рівень (100%), то у досліджуваних другої групи є наявність тенденції до середнього рівня звуковимови (80%-100%). Таким чином, ми робимо висновок, що корекційно-логопедична робота з дітьми, які мають відкриту форму ринології надає позитивний вплив на рівень їх звуковимови.

Нами були розроблені теоретичні рекомендації щодо корекційно-логопедичної роботи з дітьми, які мають відкриту форму ринології та практичні рекомендації у вигляді гімнастичних та голосових вправ. Комплекс зазначених вправ міститься у додатках роботи. Вони можуть бути використані як логопедами-дефектологами, так й батьками дітей з відкритою формою ринології в процесі колекційної роботи у домашніх умовах.